

לאות, להוכיח עוד דרגה, ואז תושלם הפירמידה, לפי המקובלות בצבאות.

בקבלנו כי מפקדת-טיבה דרגתו התיקנית אל"מ ושל מפקד אוגדה תא"ל, אפשר להשלים את החסר על-ידי הנהגת דרגת "קולונל" (בריטית). שמקומה בין סא"ל לאל"מ, או על-ידי דרגת "בריגדיר-גנרל" — במקומה ובתפקודה האמריקאיים, שהיא דרגה-תיקנית לתפקידי מטה, סגנות וכיו"ב, אך לא לתפקידי-פיקוד ומצוייה בין אל"מ לתא"ל.

למרות האנגלר-פיליה הבולטת (הבלתי-מוכחשת) שלי בתחום הצבאי, היני נאלץ, בעניין זה, להמליץ על השר למה אמריקאית, מפני שהיא מתאימה יותר לאופי פירמידת-הדרגות והתפקידים הנוכחית של צה"ל — כמו, לדוגמה, מוסד "סגן-המפקד", הנוהג אצלנו וגם בצבא ארצות-הברית, חסר אצל הבריטים. אבל הסיבה החשובה, מבחינת האספקט האנטר-אינפלציוני, להעדפת האל"מ טרנטובה האמריקאית נעוצה בכך, שבעת הקידום בדרגות הפיקוד, מדלגים הבריטים על דרגת הקולונל (מגד הוא סא"ל; מח"ט הוא בריגדיר) ושומרים אותה לתפקידי-מטה ודומיהם. בלבד.

נוהג זה, כמו ה"ריי-ריי", יש בו הגיון רב, אבל הוא דורש שליטה עצמית, התאפקות ובגרות, במידה שעדיין אין כלל לדרשה מצה"ל — או למצאה בו.

דרגת הבריגדיר-גנרל האמריקאית אמנם מוקמת גבוה יותר, אבל יתרונה הוא בהיותה שלב הכרחי-בקיודם. החדרת דרגה נוספת בין אל"מ לתא"ל, מחוץ לכך שתשלים את הפירמידה, גם תיצור ריבוי נוסף ממש מתחת לפיסקה, כך תגביה אותה, תאריך ותקשה את הדרך לקודקודות תוך שתיתן מכשיר, זמן והזדמנות נוספים לסינון וויסות ושיקודידעת, טרם יגיעו אל הקצין לשתי דרגות-הפיקוד הגבוהות והמכובות ביותר.

נוסח האמריקאים, מן ההכרח שגם בצבאנו לא תתפקד דרגת בריגדיר-גנרל כדרגת-פיקוד, אלא תהיה קידי מטה, סגנות וכיו"ב. באופן זה, אף ורק בתפי' המתקדם-לשיא, לעבור תפוסה חיצונית, אל"מ לתפקיד צה"ל, בלא — ובטרם — שייקרא למלא בהן גם תפקידי-פיקוד.

היעדרה של דרגה זו גרם לכך, שכל אחד מבחורינו האל"מים, אשר הועדה בדרגה — בין מסיבות ענייניות ובין משום ש"הגיע" לו, מפני בחירות-הטובה, ונתקן זמנו — קפץ היו שר לתא"ל, שהיא דרגת מפקד-אוגדה.

בכך, לא רק שחל פחות ניכר בערכה של דרגה חדשה זו, אלא שלגבי רוב המועלים-בדרגה, קפיצה זו גבוהה מדי; ולעיתים, גבוהה הרבה מדי. הנהגת דרגת בריגדיר-גנרל תהווה, במציאות לא-ידיעה זו, מיכשול ומסננת בעלי ערך רב, שכעת אין להם תחליף.

יתרון חשוב אחר תקנה הדרגה הנוכחית לצה"ל, כתיבתה זו את "דרגת-הביניים", האר"מ דיאלית לכל המון תפקידי-המטה, "העוזרים", וראשי "המחלקות", ה"ענפים" וכיו"ב שרנג ליום החטיים על קצינים בכירים, לאחר תפקוד מח"ט האפני ותפקידי-פיקוד גבוהים יותר.

מאליו יובן כי דרגה נוספת תגרוור, באופן בלתי-נמנע, גיל גבוה יותר בצמרת צה"ל. פלוי אחי רבה, שכל האינזורים הרבים, בדבר פער הגילים שבין צה"ל הצעיר לזה של ימינו, מתעלמים מכך, שתר ספת שתי דרגות די בה, לבדה, להוסיף לפחות שש עד שמונה שנים למסלול ההתקדמות של הקצין. הדרגה הנור ספת המוצעת תאריך את המסלול בכארבע שנים נוספות — דבר שיהיה כולו לטובה, כימעט מכל הבחינות.

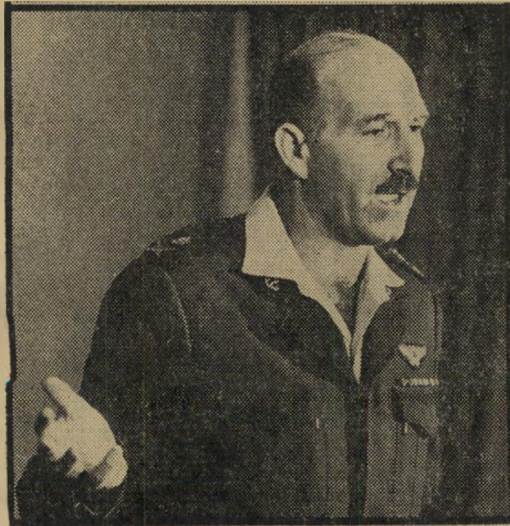
הגיע הזמן, כי יובן שאי-אפשר ליצור ודי קיום צבא מודרני יעיל, על בסיס תפיסת "שתי קאריירות" — צבאית ואחרי-צבאית — לקצין הקבע.

אבל בכך שוב גלשנו לנושא שיוכה לטיפול מפורט בהמשך.

יצורך זה נהוג, בכל צבא מסודר, שצריך הקצין לעבור ולעבור מיגיון מסוויים, המוגדר כמינימלי, של תפקידים שונים ושל השתלמות יות. כן עליו לעמוד גם בבחנים נוספים, כגון הגשת עבודות בנושאי צבא והיסטוריה צבאית.

דושים בריגדירים

7 אלה צריכים להיות מונהגים גם בצה"ל, כתנאי אים מוקדמים הכרחיים לקידום ולעליה בדרגה. קצין שלא עמד בהם, או לא השלימם, אסור שיעלה בדרגה עד שלא ימלא את החסר, אפילו כשר הוא לכך מכל שאר הבחינות מאין כמותו. כל אלה מהווים את הקריטריונים האובייקטיביים לקידום, שכיום חסרונם בצה"ל כה בולט וכה מחבל. הנהגתם תגרום להארכה אוטומטית של הפז"מ במיקרה של פער, וכך גם תהווה גורם ממריץ, ראשוני במעלה, לכל קצין-קבע, שמחויב לרושם טוב, סוס טוב ותפקידים, "נוכחים", ידאג גם להרחיב את השכלתו, להשלים את הידע המיקצועי שלו ואת

מוטי הוד

הדרגה — רק אחרי נסיון!

נסיונו, ולהתעמק בנסיון הצבאי הכללי, כדי שיעלה בדרגה.

הנהגת דרגת "בריגדיר-גנרל" (אמריקאי) בצה"ל.

פירמידת-הדרגות של צה"ל עברה שני שינויים עיקריים (בדרגות הקצונה), מאז הונהגה עם קום צה"ל. תחילה מנתה שבע דרגות בלבד (סגן, סגן ראשון, סרן, רס"ן, סא"ל, אלוף, רא"ל), לעומת 11 דרגות בפירמידות המלאות, של הצבאות הגדולים.

הפער — והלחץ — העיקריים התהוו בין דרגות סא"ל לאלוף, שם גם חלו השינויים — ועוד לא נסתם הפער. זמן מה לאחר תש"ח הונהגה דרגת אל"מ (אשר קיבלה את שלוש, הפאלאפלים, שקודם ציינו אלוף; והאחרון הוכתר ב"הצטלבות" היותו ההכרח ומעליה, על-הדגן. כן הוחלף ה"סגן" ב"סגן-מישנה" וה"סגן-ראשון" בטל, ר במקומו בא ה"סגן").

ב-1968 נוספה, בין אל"מ ואלוף דרגת תתי-אלוף, שסימנה בהצטלבות של האלוף.

אבל בינתיים נוספו רבדים נוספים בסולם התפקידים הצה"לי, וכדי שתתאים פירמידת-הדרגות להם, נחויק, באותו מרחב שבין סא"ל

את אלה מיד קנה-מידה לדרגות שאינן-פיקוד, מה שמיד יכתוב — וגם יאפשר — להפעיל שם גרוניקציון-הנמר כתי-דרגות, כבד אך יעיל. לצרכי המידה הנוכחית, יכול לשמש היחס, שפורט קודם, בין תפקידי-המטה הבכירים, בכל עוצבת, לתפקידי-הפיקוד בה. מתפקידי-המטה נוצ יותר לעשות את האנלוגיות הנוחצות לכל תפקידי "העור" האחרים.

בלא סיכון מיוחד, אם כי על דרך ההכללה, ניתן לקבוע, כי באופן זה יתברר מיד, כי לרובירובם של תפקידי "העוזרים", ראשי "מחלקות", "מדורים", "ענפים" וכיו"ב, כמו למפקדי "מיתקנים", "מחנות" ובסרי "סיים" שונים, נקבעו, בימי האינפלציה הטובים, דרגות-תיקניות, הגבוהות מדי לפחות ברמה אחת ותכופות אף בשתיים.

שש שנים סרו

לאכת איתור הדרגה-התיקנית הנכונה — הן לעצמי מה הון ביחס לפירמידת דרגות תפקידי-הפיקוד — איננה קשה כלל. די, לעניין זה, ליטול את הדוגמות המתאימות מצבאות העולם; וכיוון שכעת מגמתנו היא ריאקציה על מגפת האינפלציה, מוטב שנודק, בראש וראשונה, למקובלות הגרמניות בתחום זה, וכן לאלה של הצבא הבריטי.

מובן, ישנן גם דוגמות אחרות, מנוסחות ו"גבוהות" יותר — אך למה נלמד משגיאות הגויים וחסאיהם, לא ממידותיהם הטובות ודרכיהם הנכונות?

ואל דאגה: כל צבא אשר ישמש לצה"ל קנה-מידה להקניית היחסים הפנימיים הנכונים במירמית-הדרגות שלנו, יכתוב קיצוץ די הנמכת-דרגות מרהיקריזצת; מכיון כל הצבא את הרציניים — או בעיקר-היומרה להיות כא"ל לה — מצוי כיום שיש "הגובה הממוצע של הדרגה התיקנית" בידי צה"ל; ובין "הצבאות הרציניים" הנ"ל אני מונה גם לפחות כמה מי צבאות-ערב!

הארכת הפז"מ.

צעד אנטר-אינפלציוני מובהק זה איננו ניתן ליישום גלובלי, לכל גובה פירמידת-הדרגות. הפז"מ הפורמלי, הנהוג כיום בצה"ל, דומה לזה המקובל בכל הצבאות — בהבדל קטן זה, שאצלם הפז"מ אכן נחשב "מינימלי", לא "מכסימלי".

בהיות הכשרת הקצין בצה"ל צרה ונחותה מדי — ועוד נרחיב ונעמיק בסוגיה זו — נחויק להאית, במתכוון, את סף מרצתו ב"תקופת ההתהוות" שלו — כלומר, בדרגות הנמוכות — באמצעות הארכת הפז"מ הפורמלי בין סרו (היא הדרגה הגבוהה של "הוותרות") ובין רס"ן (שהיא הדרגה הנמוכה ביותר של תפקידים, "בכירים") ולהעמידה על שש שנים. אפילו לא תנוצל הארכת זו, באופן מכוון, להשתלמות ומילוי-ספרים בהשכלה הצבאית, היא תתרום, באורח בלתי-נמנע, לצבירת נסיון, במימדים שיהיו משמעותיים ביותר לגבי הקצין הצעיר. חשוב אולי יותר, עצם אורכה של תקופה זו יגרום לכך שעל סף "הבכירות" יעשו את חשבונם, ויערכו את בחי-נתם ההדדית, צה"ל ואותו קצין.

מי שלבו אינו, בסופו של דבר, כולו בצבא, ודאי ש"ישבר לו" בשש שנות "שימון-הסרן"; ומי שלפי מור שגי הצבא וקנה-מידה שלו אינו מתאים או ראוי לעבור ל"בכירות", או להמשיך בשירות, כימעט מן הנמנע שלא ייחשף בתקופה כה ארוכה.

אולם מובן כי אי-אפשר להנהיג הארכת זו, בלא שתנור צל להשלמת הכשרתו של הקצין, ולמען האמת, אם ולאחר שישכיל צה"ל להקנות מלכתחילה לקציניו את ההכשרה הנאותה, ברמה ובהיקף המקובלים בעולם, ייתכן אף לשוב ולקצץ את פז"מ-הסרן שהוארך, למימדיו הנוכחיים.

מינימליות" הפז"מ כרוכה, בין היתר — או בעיקר — גם במידת ההשכלה והידע שצבר הקצין, בדרגתו הנור כחית, לקראת הגבוהה ממנה.

„כמה פעמים אתה יכול להרשות לעצמך לחלוף על פני המזל מבלי לעשות דבר?"

ערוץ-ישיבאט הליטוט 430